

ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Викладач – к.пед.н., доцент Міщень Оксана Миколаївна

Кількість кредитів – 7

Семестр – 4-й

Анотація дисципліни

Реформування системи освіти в Україні передбачає переосмислення підходів до професійної підготовки майбутніх педагогів, які працюватимуть в нових умовах сучасної інклюзивної школи. Актуальність професійної підготовки майбутніх фахівців визначається необхідністю впровадження інтеграційних процесів у системі освіти; необхідністю формування з високим рівнем професійної компетентності фахівця сучасної школи з інклюзивною формою навчання; введенням ринкових механізмів в освітню практику і у зв'язку із цим організацію освітнього процесу у новітній школі мають забезпечувати спеціалісти з високим рівнем професійної підготовки, провідною складовою діяльності яких є компетентність, мобільність та вміння адаптуватися в мінливих умовах сьогодення.

Дисципліна «Основи спеціальної педагогіки» інтегрує відповідно до свого предмету знання з іншими галузями знань: філософських, соціологічних, педагогічних, психологічних наук тощо. Вивчення майбутніми педагогами курсу «Основи спеціальної педагогіки» забезпечує підготовку до виконання функцій вчителя початкової школи та створює підґрунтя для освоєння інших дисциплін педагогічного циклу та вивчається одночасно з такими взаємопов'язаними між собою дисциплінами, як «Спеціальна психологія», «Основи інклюзивної педагогіки». Програмний матеріал навчальної дисципліни «Основи спеціальної педагогіки» відображає основні сутнісні характеристики дітей з порушеннями психофізичного розвитку; об'єктивні і суб'єктивні причини їх відставання у розвитку; методологічні основи навчання і виховання дітей з обмеженими можливостями життєдіяльності; особливості їх адаптації до нових вимог освітнього процесу; корекційного спрямування навчання і виховання; технологію формування мультидисциплінарної команди, яка б супроводжувала інклюзивне навчання. Засвоєння навчального курсу передбачає дотримання основних принципів корекційно-розвивальної роботи з учнями з порушеннями розвитку в загальноосвітньому просторі. Чільне місце у змісті дисципліни посідають питання про дітей з особливими потребами як суб'єктів спеціальної педагогіки, класифікація видів порушень психофізичного розвитку дітей, психолого-педагогічна характеристика учнів із різними видами порушень розвитку: загальні та специфічні закономірності розвитку дітей з різними нозологіями.

Мета викладання навчальної дисципліни «Основи спеціальної педагогіки» – сформуванню систему знань про історію становлення, теоретико-методологічні та наукові основи спеціальної педагогіки; види порушень розвитку особистості, специфіку корекційно-розвиткової та професійної діяльності педагога школи з інклюзивним навчанням; забезпечити фахову підготовку з основ спеціальної педагогіки, сприяти практичному оволодінню основними педагогічними категоріями та поняттями, сформуванню професійні уміння та навички; підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з дітьми, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, в умовах сучасної інклюзивної школи.

Завдання вивчення дисципліни «Основи спеціальної педагогіки»: озброїти студентів знаннями про історію становлення та розвитку спеціальної освіти, про сутність спеціальної педагогіки у системі наукових знань; сформуванню уявлення студентів про принципи і норми етики, правила культури поведінки у стосунках із дітьми на основі загальнолюдських цінностей, норм суспільної моралі, про принципи педагогічної етики у спілкуванні з учнями з особливими освітніми потребами; сформуванню здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності; формувати здатність до проєктування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в сучасній початковій школі; ознайомлення студентів із сучасною вітчизняною системою освітніх послуг для дітей з порушеннями розвитку та її правовою

основою; розкриття особливостей та закономірностей розвитку, а також потенційних можливостей усіх категорій дітей, які мають психофізичні порушення, надання інформації про методи та прийоми педагогічної підтримки таких учнів; формування в студентів професійного інтересу до роботи з дітьми означеної категорії; виховання в них таких важливих професійних рис вчителя початкової школи, як доброзичливість, тактовність і коректність, відповідальність за результати своєї діяльності, терпіння, здатність до емпатії, повага та любов до вихованців, професійна чесність та порядність; розширення професійного світогляду студентів, педагогічної ерудиції; розвиток в них здатності до аналітичного осмислення діяльності вчителя початкової школи; сприяння усвідомленню студентами засобів і напрямків професійного самовдосконалення.

Очікувані результати вивчення курсу

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до навчання, розвитку продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення. Здатність до самокритики і сприймання конструктивної критики.

ЗК-2. Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.

ЗК-4. Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Здатність орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, зокрема учнів початкової школи; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України.

ЗК-5. Здатність приймати рішення і діяти відповідно до морально-етичних і правових норм.

ЗК-6. Здатність цінувати та поважати різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.

ЗК-7. Здатність до ефективною міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК-8. Здатність до адаптації в професійно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають навчання, розвиток і виховання учнів початкової школи, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією школи й колегами. Здатність приймати обґрунтовані рішення в педагогічному середовищі та діяти в нових ситуаціях.

ЗК-9. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, які забезпечують процес розвитку й саморозвитку, сприяють творчому підходові до освітнього процесу початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; здатність до педагогічної рефлексії.

ЗК-10. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язберігальної діяльності в

освітньому середовищі початкової школи та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя учнів.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-8. Здатність актуалізувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.

СК-9. Здатність розуміти цінності інклюзивної освіти, створювати інклюзивне середовище (внутрішній інтер'єр класної кімнати); здатність підготувати освітнє середовище до процесу інклюзивного навчання.

СК-10. Здатність до змін та удосконалення якостей особистості дитини, вищих її психічних функцій, особливостей життєдіяльності.

СК-11. Здатність підготувати учня з особливими освітніми потребами до освітнього процесу, розуміння сутності вивчаного навчального матеріалу для подальшого навчання; здатність створити умови для розвитку можливостей і самореалізації особистості школяра в соціумі, зберегти якість життєдіяльності.

СК-12. Здатність усвідомлювати значущість поліфункціональної педагогічної діяльності, розуміння сутності соціальних проблем, які існують у суспільстві та в учнівському колективі, де спільно навчаються діти з обмеженнями життєдіяльності; здатність розвивати у собі професійно важливі та особистісно значущі якості, які виражають соціальну та професійну спрямованість; якості характеру, які виражають ставлення до дітей і людей взагалі, вольові та емоційні риси.

СК-16. Здатність приводити в дію юридичні, психологічні механізми попередження і подолання негативних явищ, організувати надання соціально-терапевтичної допомоги тим, хто її потребує; відстоювати права та інтереси учнів з особливими освітніми потребами.

СК-17. Здатність здійснювати психолого-педагогічний супровід учнів з особливими потребами до навчання, створювати належні умови для навчання дитини відповідно до її віку.

Програмні результати навчання

ПРН-12) облаштовувати інтер'єр класної кімнати, створювати безперешкодне пересування учнів з обмеженими можливостями життєдіяльності школою і територіями закладу загальної середньої освіти;

ПРН-13) діагностувати та здійснювати педагогічний супровід учня з особливими освітніми потребами та його сім'ї;

ПРН-14) здійснювати розвивально-корекційну та реабілітаційну роботу в межах освітнього процесу;

ПРН-18) приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;

ПРН-19) відповідати за розвиток професійного знання і практик, уміння оцінювати стратегічний розвиток команди;

ПРН-20) усвідомлювати необхідність подальшого навчання, яке є автономним та самостійним.

Очні консультації: за попередньою домовленістю з викладачем щовівторка, з 10.00 до 13.00.

Онлайн консультації: за попередньою домовленістю з викладачем щовівторка, з 16.00 до 18.00.

E-mail викладача: oksanamishchenia@gmail.com